

Eläinlääkäripalvelutyöryhmä

Peruseläinlääkäripalvelut

Eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009) säädetään, että kunta järjestää alueellaan peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkärinavun. Kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikaan saatavilla oleva **peruseläinlääkäripalvelu** asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten ja sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten sitä on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella. Kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkärin käynnin eläintenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu.

Kotieläimellä tarkoitetaan eläinlääkintähuoltolaissa kesyä eläintä, jota pidetään ja hoidetaan hyödyn, seuran tai harrastuksen vuoksi. Kotieläimiä ovat myös poro, tarhattu nisäkäs, lintu ja mehiläinen sekä viljelty vesieläin. Hyötyeläimiä ovat eläinlääkintähuoltolain mukaan kotieläimet, joita pidetään maataloutta tai muuta elinkeinotoimintaa tai ihmiselle tarpeellista työsuoritusta varten. Lain perustelujen mukaan hyötyeläimiä ovat myös esimerkiksi matkailuelinkeinon liittyvät rekikoirat, ratsastuskouluissa pidettävät hevoset, viranomaistoiminnassa käytetyt eläimet, opaskoirat ja sellaiset alkutuotannon elinkeinotoimintaan liittyvät eläimet, jotka ovat pääsääntöisesti korvattavissa toisella samanarvoisella eläimellä. Hyötyeläimiksi ei lain perusteluissa katsota esimerkiksi seura-, harrastus- tai kilpailutarkoituksessa pidettäviä eläimiä. Hevoset voivat olla joko hyötyeläimiä tai ei-hyötyeläimiä.

Kunnan ei tarvitse tarjota kiireetöntä hoitoa esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen omistajien kotieläimille, joiden virallinen kotikunta on muualla. Laki ei kuitenkaan sinällään estä näiden palvelujen tarjoamista myös muille kuin oman kunnan asukkaille, jos resursseja on riittävästi eivätkä nämä palvelut heikennä oman kunnan asukkaiden palvelujen saatavuutta.

Kun yhteistoiminta-alueen palveluja suunnitellaan, on syytä huomioida alueen elinkeinorakenne. Jos kunta ei järjestä peruseläinlääkäripalveluja kaikille kotieläimille, sen on omassa kunnan eläinlääkintähuollon suunnitelmassaan pystyttävä osoittamaan, että yksityisiä eläinlääkäripalveluja on määrällisesti ja laadullisesti riittävinä ja keskeytyksettä saatavissa. Jos yksityinen tarjonta osoittautuu riittämättömäksi tai keskeytyy, kunnan on siinä tapauksessa varauduttava hoitamaan myös niitä eläimiä, joita yksityinen sektori on hoitanut.

Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Kuntalaisilla on oltava mahdollisuus saada eläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja eläinten hyvinvointiin liittyvää eläinlääkärin antamaa neuvontaa virka-aikaan myös puhelimitse. On tärkeää, että asukkaat voivat myös puhelimitse ilmoittaa tarttuvien eläintautien epäilyistä sekä tehdä eläinten mahdollisia hyvinvointiongelmia koskevia ilmoituksia.

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai potilaiden lähettäminen jatkohoittoon. Kirurgisista toimenpiteistä peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat sellaiset opeeraatiot, jotka pystytään suorittamaan peruseläinlääkärikoulutuksella tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinten pitopaikoissa ilman erityistyövälineitä. Tällaisia leikkauksia ovat esimerkiksi nautojen vierasesineleikkaukset ja juokutusmahaleikkaukset. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat myös kotieläinten terveystarkastukset, rokotukset, loishäädöt, kissojen sterilisaatiot ja kastraatiot, koirien kastraatiot sekä suurelainten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot. Kotieläinten terveydentilan toteaminen ja todistusten tekeminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vientiä, tuontia, sisämarkkinakauppaa tai vakuutusyhtiötä varten sisältyvät peruseläinlääkäripalveluun, samoin kuin eläinten lopetukset.

Kunnan on myös järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joille on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma. Tällaisia ohjelmia ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava. Toimiva tuotantoeläinten terveydenhuolto edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan ehkäistä ja seurata tarttuvien eläintautien ja tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Kunta voi halutessaan huomioida paikallisen elinkeinorakenteen ja järjestää terveydenhuollon palveluja myös muille kotieläimille.

Kunnan velvollisuus ei ole järjestää eläinlääkäriä sellaisiin praktiikkatehtäviin, jotka vaativat erityispätevyyttä tai -koulutusta. Suurelainten keinosiemennysasematoiminta tai lemmikkieläinten keinosiemennystoiminta eivät kuulu peruseläinlääkäripalveluun.

Kunnan on järjestettävä **kiireellistä eläinlääkäripua** alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Tämä koskee siis myös alueella tilapäisesti

olevia kotieläimiä. Käytännössä kunnaneläinlääkäreiden on mitoitettava ajanvaraukset sen mukaan, että virka-aikaan pystytään ottamaan vastaan myös samana päivänä akuutisti sairastuneita eläimiä. Tarvittaessa hätätapauksissa jo sovittuja potilaskäyntejä on siirrettävä myöhemmäksi. Virka-ajan ulkopuolella kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. Päivystys on järjestettävä pääosin eriytettynä niin, että pieneläimiä ja suurelaimiä hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä voidaan poiketa perustellusta syystä, esimerkiksi jos eläintiheys on pieni tai pieneläinten osuus alueella olevista kotieläimistä on vähäinen. Päivystysaluetta varten on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten.

Kiireelliseen eläinlääkärinapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat esimerkiksi nautojen poikimahalvaushoidot, hevosten konservatiiviset ähkyhoidot, kotieläinten akuutit tulehdus- ja kiputilat, ompelua vaativat haavat, sokin hoito, synnytysapu ja sellaiset eläimen hengen pelastamiseksi välttämättömät kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun niitä pystytään suorittamaan peruseläinlääkärikoulutuksella tavanomaisissa vastaanottotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Keisari-leikkaus pitää pystyä suorittamaan koirille, kissoille ja märehijöille, ellei leikkausta vaativia potilaita pystytä lähettämään nopeasti riittävän lähellä sijaitsevaan jatkohoitopaikkaan. Pieneläinten luunmurtumissa on suoritettava välttämätön murtuneen kohdan tukeminen liikkumattomaksi. Eläinten lopettaminen eläinsuojelullisin perustein kuuluu kiireelliseen eläinlääkärinapuun. Kiireellisen eläinlääkärinavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluita.

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkärinavun tulee olla saatavilla eläinten omistajien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.